

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
29 жовтня 2020 року,
Протокол № 5

Перший проректор

_____ **Олег ОМЕЛЬЧУК**
(підпис) (ініціали, прізвище)
_____ 2020 року
м.п.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ЛОГІКА»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузі знань 07 Управління та адміністрування**

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	2
2.	Заплановані результати навчання	3
3.	Програма навчальної дисципліни	4
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	6
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	6
	4.2. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять	7
	4.3. Завдання для самостійної роботи студентів	7
5.	Методи навчання та контролю	7
6.	Схема нарахування балів	8
7.	Рекомендована література	8
	7.1. Основна література	8
	7.2. Допоміжна література	9

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	– 07 Управління та адміністрування
2.	Код і назва спеціальності	– 072 Фінанси, банківська справа та страхування
3.	Назва спеціалізації	– спеціалізація не передбачена
4.	Назва дисципліни	– Логіка
5.	Тип дисципліни	– вибіркова
6.	Код дисципліни	– ЗПВ 2.3
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9.	Курс / рік навчання	– другий
10.	Семестр	– третій
11.	Обсяг вивчення дисципліни:	
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3 / 90
	2) денна форма навчання:	
	аудиторні заняття (годин)	– 44
	% від загального обсягу	– 49
	лекційні заняття (годин)	– 26
	% від обсягу аудиторних годин	59
	семінарські заняття (годин)	– 18
	% від обсягу аудиторних годин	– 41
	самостійна робота (годин)	– 46
	% від загального обсягу	– 51
	тижневих годин:	
	аудиторних занять	– 2,5
	самостійної роботи	– 2,5
	3) заочна форма навчання:	
	аудиторні заняття (годин)	– відсутня
	% від загального обсягу	–
	лекційні заняття (годин)	–
	% від обсягу аудиторних годин	–
	семінарські заняття (годин)	–

% від обсягу аудиторних годин	—
самостійна робота (годин)	—
% від загального обсягу тижневих годин:	—
аудиторних занять	—
самостійної роботи	—
12. Форма семестрового контролю	— екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) супутні дисципліни	ЗПО 7 Соціологія ЗПВ 2.2 Теорія політичних та правових вчень
2) наступні дисципліни	ЗПО 11 Філософія,
14. Мова вивчення дисципліни	— українська

2. Заплановані результати навчання

<p align="center">Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни</p>	<p align="center">Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 06. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 07. Здатність вчитися оволодівати сучасними знаннями. ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/ видів економічної діяльності). ЗК 12. Здатність працювати автономно. ЗК 15. Здатність діяти на базі етичних принципів у професійній діяльності та навчанні.</p> <p align="center">Спеціальні компетентності:</p> <p>СК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища. СК 02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури. СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку. СК 12. Розуміння особливостей формування міжнародних фінансових організацій у сфері банківської та страхової діяльності. СК 13. Розуміння особливостей формування та функціонування фінансів країн Європейського Союзу. СК 15. Розуміння особливостей функціонування місцевих фінансів і бюджетів місцевого самоврядування</p>
<p align="center">Результати навчання</p>	<p>ПР 1. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем. ПР 14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез</p>

	<p>для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p> <p>ПР 16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПР 18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.</p>
--	--

<p>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</p>	
<p>1. Знання <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i></p>	
1.1)	Демонструвати знання теоретичних та методичних засад логіки, сутність, зміст, та її основні принципи;
1.2)	Визначити предмет, методологію логіки, основні її поняття та категорії, закони;
1.3)	Описувати особливості змісту логічних знань різних історичних епох;
1.4)	Визначити форму і структуру людського мислення, об'єктивні закони побудови думки, сутність теорії аргументації;
1.5)	Виявляти помилки в процесі власного чи чужого мислення, знаходити логічні помилки в міркуваннях опонента.
<p>2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i></p>	
2.1)	Класифікувати основні форми абстрактного мислення (поняття, судження, умовивід);
2.2)	З'ясувати суть основних формально-логічних законів;
2.3)	Передбачати тенденції розвитку логічних знань;
2.4)	Обговорювати, тлумачити і застосовувати логічні закони в процесі набуття знань у фінансовій сфері;
2.5)	Класифікувати вимоги до рівня логічних знань осіб, які займаються фінансовою практичною діяльністю.
<p>3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i></p>	
3.1)	Застосовувати знання з логіки для підвищення власної логічної культури;
3.2)	Показувати логічні знання, які використовуються фінансистами у практичній діяльності;
3.3)	Застосовувати на практиці логічні знання для аналізу чинного законодавства та інших нормативних актів;
3.4)	Показувати роль логічних знань для сфери суспільного життя та фінансової практики;
3.5)	Застосовувати набуті знання для швидкого і правильного рішення стандартних ситуацій мислення.
<p>4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між</i></p>	

<i>фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	Аналізувати тенденцію розвитку логічної науки, визначення необхідних знань щодо діяльності в межах конкретної фінансової спеціальності;
4.2)	Демонструвати здатність розбивати інформацію на компоненти;
4.3)	Аналізувати помилки й огріхи в логіці міркувань;
4.4)	Досліджувати форми і структуру мислення.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	Здатність поєднувати частини логічних знань разом з метою отримання цілого з новою системною властивістю;
5.2)	Поєднувати та використовувати знання з інших дисциплін при вивченні курсу «Логіка»;
5.3)	Розробляти тести з основних тем логіки;
5.4)	Пояснювати необхідність логічних знань для фінансових спеціальностей;
5.5)	Формулювати алгоритми для швидкого і правильного рішення стандартних операцій мислення;
5.6)	Пропонувати шляхи для підвищення власної логічної культури шляхом самоосвіти та самовдосконалення.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	Оцінювати значення знань тем з курсу «Логіка» для формування високого рівня логічної культури фінансиста;
6.2)	Узагальнювати і пояснювати зміст тем з дисципліни «Логіки»;
6.3)	Пояснювати сутність основних категорій, законів тв. форм логічного мислення;
6.4)	Аргументувати відмінності між доведенням і спростуванням та теорією аргументації;
6.5)	Пояснювати різницю між формальною логікою та діалектичною.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	Застосовувати логічні знання в сфері фінансової практики;
7.2)	Складати таблиці для порівняльного аналізу основних форм людського мислення;
7.3)	Створювати тести до основних тем з курсу «Логіки»;
7.4)	Пропонувати власні варіанти вирішення логічних задач.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і значення логіки

Мислення як предмет вивчення науки логіки. Мислення і мова. Природна і наукова (штучна мова). Формалізовані мови. Предмет, функції та значення логіки для пізнавальної діяльності людини та професійної діяльності фінансистів.

Чуттєві форми пізнання (відчуття, сприйняття і уявлення). Абстрактне пізнання, його особливості. Основні форми абстрактного мислення (поняття, судження і умовивід). Денотація та смисл слова. Істинність думки і формальна правильність роздумів. Процес формалізації думки. Діалектична і формальна логіка, їх співвідношення.

Основні історичні етапи в процесі розвитку логіки. Традиційний та сучасний етапи розвитку логічних знань. Аристотель як засновник формальної логіки. Схоластична логіка. Вклад у розвиток логіки Ф. Бекона, Р. Декарта, Г. Ляйбніца, І. Канта, Г. Гегеля. Логічна культура особистості. Роль логіки у процесі підвищення культури мислення особистості та професійної діяльності фінансистів.

Тема 2. Поняття

Логічні прийоми формування понять (аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення). Зміст і обсяг поняття, їх взаємозв'язок. Закон оберненого відношення між змістом та обсягом поняття. Характеристика понять за обсягом (пусті та не пусті, загальні та одиничні, реєструючи та не реєструючи, збірні та не збірні) та змістом (конкретні та абстрактні, позитивні та негативні, співвідносні і безвідносні).

Логічні відношення між поняттями (порівнювані і не порівнювані). Логічні операції над поняттями (обмеження і узагальнення понять, поділ поняття, визначення поняття). Опис. Характеристика. Порівняння. Розрізнення. Правила явного визначення поняття. Роль понять в науці і професійній діяльності фінансистів.

Тема 3. Судження

Загальна характеристика суджень. Логічна валентність судження. Структура судження: суб'єкт, предикат, зв'язка. Квантор загальності і існування. Види суджень. Атрибутивні судження. Просте і складне судження. Прості судження за характером ознаки, яка представлена предикатом судження (атрибутивні, судження з відношеннями (релятивні), судження існування (екзистенційні). Види категоричних суджень за якістю (стверджувальні і заперечувальні), за кількістю (одиничні, загальні, часткові), за якістю і кількістю (загально-стверджувальні, частково-стверджувальні, загально-заперечувальні, частково-заперечувальні). Виділяючи та виключаючи судження. Розподіленість термінів у атрибутивних судженнях за обсягом. Логічні відношення між атрибутивними судженнями за значенням істини (порівнювані і не порівнювані). Порівнювані судження (сумісні і несумісні). "Логічний квадрат". Складні судження та їх види. Види складних суджень за типом логічних сполучників (кон'юнктивні, диз'юнктивні, імплікативні, еквівалентні). Нестрога (слабка) і строга (сильна) диз'юнкції. Судження із запереченням.

Судження за об'єктивною модальністю (судження можливості судження дійсності, судження необхідності) і судження за логічною модальністю (проблематичні (ймовірні) і достовірні).

Роль суджень у процесі підвищення культури мислення особистості та професійної діяльності фінансистів.

Тема 4. Основні формально-логічні закони

Загальна характеристика законів логіки. Поняття про логічний закон. Закони логіки як тотожно істинні судження. Основні закони логіки.

Закон тотожності як логічна основа всякого твердження і висновку. Суть та зміст закону тотожності. Визначеність і однозначність.

Закон суперечності, його суть і основна вимога. Поняття логічного і реального протиріччя. Недопустимість логічного протиріччя в об'єктивно-істинній думці. Види суджень, які знаходяться у відношенні суперечності. Логічні помилки, що зумовлені порушенням вимог вказаного закону.

Закон виключеного третього, його визначення і логічний зміст. Сфера застосування закону. Логічні помилки, що зумовлюються порушеннями закону виключеного третього. Взаємозв'язок двозначної і тризначної логік.

Закон достатньої підстави, його зміст, визначення і логічний сенс. Поняття достатньої підстави. Співвідношення логічної основи і причинного зв'язку явищ і процесів. Логічні помилки, котрі пов'язані з порушенням вимог закону достатньої підстави. Значення знання закону достатньої підстави для професійної діяльності юристів.

Значення формально-логічних законів для професійної діяльності фінансистів.

Тема 5. Умовивід

Загальна характеристика умовиводу. Логічна структура умовиводу (засновки, висновок та логічний зв'язок). Безпосередні умовиводи. Дедуктивні умовиводи. Простий категоричний силізм, його структура (менший, більший засновки і середній терміни). Аксиома силізму. Правила термінів та засновків категоричного силізму. Фігури і модуси категоричного силізму. Особливі правила фігур. Модуси категоричного силізму.

Недедуктивні умовиводи та їх види (індуктивні умовиводи та умовиводи за аналогією). Індуктивний умовивід (повна і неповна індукція). Види неповної індукції (популярна індукція або індукція через простий перелік і наукова індукція). Методи встановлення причинних зв'язків між явищами (метод єдиної подібності, метод єдиної відмінності, з'єднаний метод подібності і відмінності, метод супутніх змін, метод залишків). Аналогія та її види (аналогія властивостей, аналогія відношень).

Значення умовиводів для професійної діяльності фінансистів.

Тема 7. Логічні основи теорії аргументації

Поняття про аргументацію. Поняття доведення. Її структура (теза, аргументи, демонстрація) та види (пряме та непряме). Види непрямого доведення (апагогічне та розділове). Спростування, його структура (теза, аргументи, демонстрація). Спростування тези фактами, шляхом доведення істинності нової тези, шляхом виведення з неї наслідків, що суперечать дійсності. Спростування аргументів (встановлення їх хибності, недостатності відносно тези, виявлення сумніву в їх істинності, в надійності джерела аргументів).

Правила доведення і спростування (правила і помилки стосовно тези, правила і помилки стосовно аргументів, правила і помилки стосовно демонстрації). Поняття про паралогізми, софізми, логічні парадокси та антиномії. Роль доведення та спростування в професійній діяльності фінансистів.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Предмет і значення логіки	11	2	2	-	-	7	7	-	-	-	-	-
Тема 2. Поняття	20	6	4	-	-	8	15	-	-	-	-	-
Тема 3. Судження	18	6	4	-	-	8	17	-	-	-	-	-
Тема 4. Основні формально-логічні закони	13	2	2	-	-	7	11	-	-	-	-	-
Тема 5. Умовивід.	18	6	4	-	-	8	11	-	-	-	-	-
Тема 6. Логічні основи теорії аргументації	14	4	2			8	19	-	-	-	-	-

Усього годин	90	2	1			46	90	-	-	-	-	-
		6	8									

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.4. Самостійна робота студентів заочної форми навчання передбачена навчальним планом у формі виконання домашньої контрольної роботи.

4.3.5. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;
- складання окремих видів документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

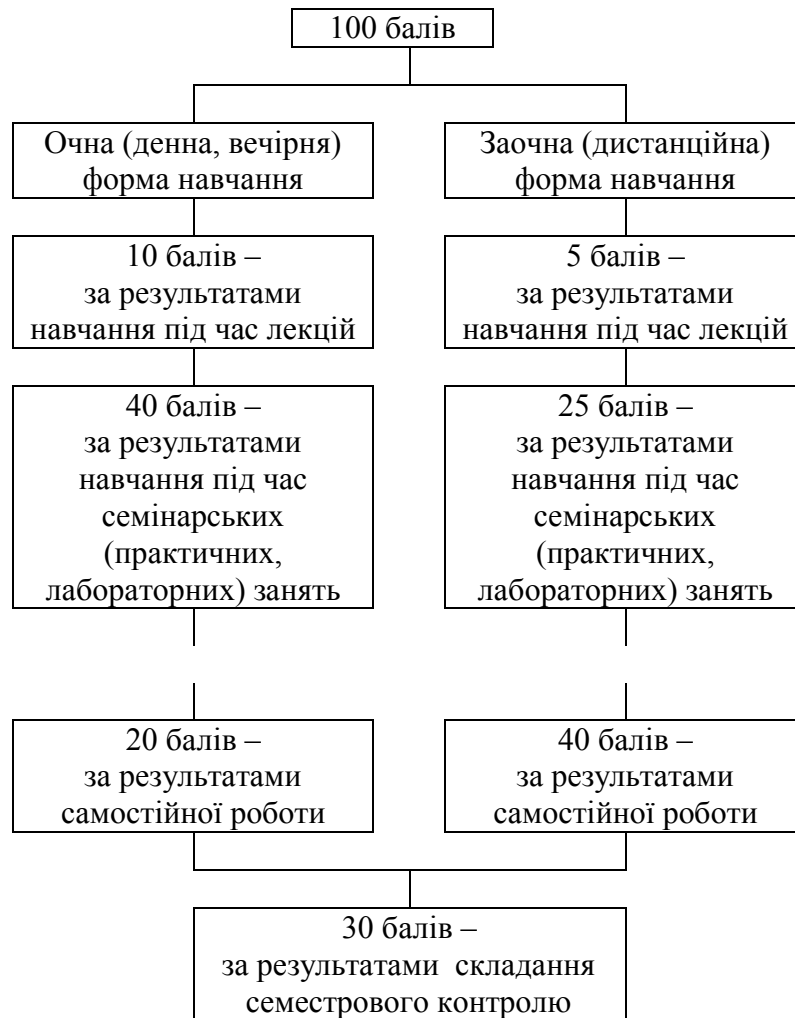
- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
- 5) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;
- 6) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку. Структура залікового білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарухування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

Вивчення навчальної дисципліни

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Брюшинкин В.Н. Практический курс логики для гуманитариев. учебное пособие. Москва : Новая школа, 1996. 320 с.
2. Виговський Л.А. Логіка: Навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2012. 214 с.
3. Жеребкін В.Є. Логіка: підр. – 5–те вид., стер. Київ : Знання, КОО, 2002. 255 с.
4. Кондаков Н. И. Логический словарь-справочник. Москва : Наука, 1975. 720 с.
5. Тофтул М.Г. Логіка: підр., 2–ге вид., доповн. Київ : ВЦ «Академія», 2008. 400 с.
6. Хоменко І.В. Логіка. підр. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 335 с.
7. Хоменко І.В. Логіка в задачах: підр. Київ : Четверта хвиля, 1998. 284 с.

7.2. Допоміжні джерела

8. Аристотель. Метафизика. – Соч.: В 4-х т. М., 1978. – Т. 1.

9. Аристотель. Первая аналитика. Вторая аналитика. – Соч.: В 4-х т. – М., 1978. – Т. 2.
10. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки : навч. посіб. Київ : Вища школа, 1992. 128 с.
11. Логика и риторика : хрестоматия / Сост. В.Ф. Берков, Я.С. Яскувич. Минск : ТетраСистемс, 1997. 624 с.
12. Павлов В.І. Логіка у запитаннях, відповідях і аргументаціях. Навч.посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 408 с.
13. Ряшко В.І. Логіка: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
14. Светлов В.А. Практическая логика : учеб. пособ. –2-е изд., испр. и доп. СПб.: ИД МИМ, 1997. 576 с.
15. Свинцов В.И. Логика. Элементарный курс для гуманитарных специальностей. Москва : Скорина, Весь мир, 1998. 351 с.

7.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://pidruchniki.ws>
2. <http://dozkontrol.ucoz.ua>

Розробник програми:

Викладач дисципліни – завідувач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, доктор філософських наук, професор

_____ Л.А. Виговський

28 вересня 2020 року

Схвалено кафедрою філософії та соціально-гуманітарних наук
28 вересня 2020 року, протокол № 2

Завідувач кафедри _____ Л.А. Виговський

_____ 2020 року

Декан факультету управління та економіки

_____ Т.В. Терещенко

_____ 2020 року

Погоджено методичною радою університету 22 жовтня 2020 року, протокол № 2.

Голова методичної ради _____ І.В. Ковтун

Обліковий обсяг програми – 0,47 ум. др. арк.